

Melanie Benjamin

Femei
de Oscar

Traducere din engleză de
IRINA BOJIN

HUMANITAS
fiction

*Lui Benjamin Dreyer,
fără de care acest roman ar fi zăcut într-un sertar.*

„Poate că formula cea mai simplă de intrigă este următoarea: inventezi niște personaje pitorești și le împingi în situații imposibile sau încurcături stânjenitoare, din care le scoți apoi în modul cel mai logic și mai spectaculos, făcându-le fericite.“

Frances Marion

FRANCES

1969

În ultima vreme, linia care desparte viața reală de film a început să se șteargă.

Se întâmplă ca o amintire să năvălească peste mine, fie că e vorba de oglinda retrovizoare, spartă, a primei mele mașini, ori de fluturarea fantomatică a perdelei în fața ferestrei deschise, pe când eram mică, și impresionabilă, și țintuită la pat de febră. Sau de arcuirea ispititoare a buzelor unui bărbat al cărui sărut trebuie să-l fi cunoscut cândva în viața mea. Dar, cu cât zăbovesc mai mult asupra amintirii, cu atât sunt mai nesigură de unde mi se trage. Să fie cu adevărat o amintire de-a mea?

Ori o fi împrumutată dintr-un scenariu scris tot de mine? Nu cumva perdeaua flutura din cauza unui ventilator electric ce nu apărea în cadru și care era îndreptat în așa fel încât să o miște? Buzele bărbatului se arcuiiau apropiindu-se de ale mele sau de aparatul de filmat?

Mi-e din ce în ce mai greu să fac diferența. Și, sinceră să fiu, nici nu știu dacă trebuie să-mi pese. Pe de o parte, mi-ar fi mai ușor să-mi petrec restul zilelor convinsă că toate amintirile mele, mai ales cele neplăcute, au fost născocite ca să fie trăite de altcineva, pe ecran.

Pe de altă parte, dacă nu pot să-mi revendic apartenența amintirii capului lui Fred odihnindu-mi-se pe pernă în fiecare noapte, de parcă n-ar fi putut să stea departe de mine nici măcar în vis, cum Dumnezeu să fiu în stare să mai adorm vreodată?

Iar cei care pot să-și catalogheze cu certitudine amintirile – reale sau cinematografice – se împuținează la număr pe zi ce trece.

Ba nu, nu se „împuținează“, Fran. Țsta e un cuvânt fando-sit. Spune-o de-a dreptul! Oamenii aceia *mor*. Prietenii tăi, colegii, toate relicvele hollywoodiene, așa cum ești tu însăși, pier, se duc unul câte unul. Asemenea cailor de război după ce, bătrâni fiind, sunt lăsați să umble în voie pe câmp; sau a plantelor care au stat atâr-nate prea mult timp în vitrina florăriei.

Chiar și când eram absolut sigură că mă aflam în fața unei case reale, în care intrasem de multe ori înainte, și simțeam pe obraji suflul răcoritor al vântului, nu al ventilatoarelor de pe platoul de filmare, nu mă puteam abține să nu ating stucul zgrunțuros de pe zid, ca să fiu sigură că nu pot trece cu degetul prin el. Așa am făcut și acum. Am atins peretele. Apoi am sunat din nou la ușă.

— Îmi cer scuze că v-am lăsat să așteptați, Miss Marion.

Ușa a fost deschisă de un majordom în livrea, care m-a și surprins încercând stucul cu unghia. M-a privit bănuitor, mi-jind ochii, de parcă era convins că sunt într-adevăr o bătrână țicnită, așa cum s-ar fi zis că sunt.

— Miss Pickford nu primește vizitatori astăzi.

— I-ai spus că sunt eu? Frances? Că am cerut s-o văd? Pe Fetisă?

— Da, Miss Marion. Însă Miss Pickford tot nu primește vizitatori astăzi.

— E... e bolnavă?

Majordomul a coborât ochii spre pantofii lui bine lustruiți și a evitat să-mi răspundă.

Am aruncat o privire la ceas, cântărind situația. Să mă întorc și să plec, să las lucrurile să curgă de la sine și tragedia să se consume? La urma urmelor, ultima oară când am încercat am fost insultată și dată afară din casă. M-am jurat atunci că n-am să mai pun piciorul aici. Și totuși, iată-mă. Iar mă căznesc să schimb mersul lucrurilor, ca o proastă ce sunt. O bătrână proastă sentimentală.

Am închis ochii și mi-am închipuit micul meu apartament, pardoseala răcoroasă a gresiei, canapeaua ca o îmbrățișare de pluș, paharul înalt de ceai cu gheață pus la îndemână și pe mine

moșăind, pe jumătate adormită de dialogurile din *La marginea nopții* sau vreo altă telenovelă cu care îmi trec timpul. Fiindcă, trebuie să recunosc, sunt prea bătrână pentru treaba asta anevoioasă pentru care nu-mi va mulțumi nimeni – să *salvez* pe cineva.

Și, mă rog, unde era Mary când am avut *eu* nevoie să fiu salvată, cu mult timp în urmă? Chiar aici. A stat ascunsă în spatele ușii asteia. Atunci ce m-a apucat pe mine să bat la ușa ei acum?

De vină sunt amintirile care ne leagă; momentele de triumf și tragediile; eroina care, până la urmă, e la înălțimea situației, în ciuda ispitelor – toate intrigile filmelor scrise de mine, învălmășite într-un ghem uriaș, pe care nici eu nu-l puteam descâlci. Până la urmă, am apucat un fir mai gros, care ieșea din ghem.

„Fiindcă nu mai e timp.“

M-am îndreptat de spate, mi-am supt burta, l-am dat deoparte pe majordomul care, rămas cu gura căscată, n-a opus rezistență, și am pătruns în holul răcoros al conacului Pickfair.

— Unde e Buddy... domnul Rogers?

— Domnul Rogers a fost invitat la un prânz. Ar trebui să se întoarcă din moment în moment.

— Lasă-mă să urc la ea. Știi de câte ori am fost în casa asta? De câte ori am ținut-o de mână și i-am spus c-o să fie bine? Nu, sigur că nu știi, ești prea tânăr, nu ești decât un băietan, pe când eu sunt o fosilă, de acord. Prin urmare, tinere, dă-mi voie să te pun la curent: de o *groază* de ori!

Tânărul, care afișa bronzul obligatoriu la Hollywood, a dat înapoi. A oftat adânc, punându-și în valoare pomeții, demni de invidiat de altfel, și a îndrăznit să-mi adreseze un zâmbet perfect, lăsând să i se vadă dinții de un alb orbitor. Cu greu m-am abținut să nu izbucnesc în râs. Bineînțeles! Majordomul de la Pickfair era asemenea tuturor nefericiților de la Hollywood care așteptau să-i descopere cineva. Unele lucruri nu se schimbă în veci.

— Îl cunosc pe Sam Goldwyn, băiete. Suntem prieteni buni. Dacă vrei...

— Desigur, Miss Marion, urcați la etaj, fără probleme!
Mi-am mușcat buzele și am înaintat.

— Iar dacă doriți, a strigat după mine, surprinzându-mă cu vocea lui plină și răsunătoare de bariton, vă dau o poză de-a mea când plecați!

Acum chiar că nu mi-am mai putut stăpâni un chicot. Bietul băiat! Habar n-avea că Sam Goldwyn era încă și mai bătrân decât mine și cu mintea dusă de-a binelea.

Am mutat poșeta în mâna cealaltă și am pășit cu grijă pe pardoseala lucioasă a holului, chiar dacă eram sigură că n-am să alunec sau să mă poticnesc, cum îi văzusem pe mulți pășind înainte. Odată, Charlie Chaplin și-a învelit pantofii cu șervețele de masă cu monograma lui Mary și a patinat pe pardoseală, jucând iarăși, pentru invitați, una dintre scenele din *Charlot pe roțile*.

Mary privise scena cu un zâmbet indulgent – același zâmbet subțire, îndelung exersat, pe care i-l rezerva lui Chaplin în toate fotografiile și jurnalele de actualități –, dar de înfuriat, se înfuriase. Îmi dădeam seama văzându-i bărbia, mai hotărâtă ca întotdeauna, cum se crispase sub veselia prefăcută. Cât despre Doug, el nu numai că-l întârâtase pe Charlie, ba chiar se simțise obligat să fie și mai și: își înfașurase la rându-i pantofii în șervete, îl luase pe Chaplin în cârcă și se învârtise cu el pe umeri, și, la sfârșit, profitând de faptul că acesta era mai mic de statură, îl aruncase în aer și îl prinsese în brațe, spre încântarea musafirilor.

În seara aceea, printre invitați se afla ducele de Alba. Împreună cu Gloria Swanson, Rudolph Valentino, Vilma Banky și Aimee Semple McPherson. Era o seară ca atâtea altele la Pickfair, conacul regal din Hollywood unde Mary Pickford și Douglas Fairbanks domneau ca niște suverani neîncoronați, avându-l pe Charlie Chaplin drept bufon de ocazie.

Bineînțeles, mă duceam ori de câte ori eram invitată – sau, mai bine zis, *convocată* –, dar nu mă dădeam în vânt după serile alea ceremonioase, când Mary și Doug erau așezați unul lângă altul la o masă enormă, plină cu boluri cu apă pentru

clătit degetele și nu știu câte feluri de furculițe. Oricât m-aș fi căznit – fiindcă riscam să-l scot din pepeni pe Doug –, nu-mi puteam ascunde amuzamentul văzându-i pe acei actori și actrițe ridicăți la statutul de zei și de zeițe doar pentru că arătau bine, foști figuranți cu care împărțeam pe vremuri sendvișuri cu brânză uscată și pahare de bere răsuflată și care, nitam-nisam, strâmbau pretențioși din nas dacă se întâmpla ca un servitor să verse un strop de șampanie. „Ce maniere!“ șopteau disprețuitor zeii și zeițele care fuseseră ei înșiși grădinari sau fete în casă; știam cu toții că numai datorită unui noroc chior, a unui hazard genetic sau a bunăvoinței unui mogul cu care se culcaseră ajunseseră acum să poarte tiare și să maimuțărească personajele regale pe care le interpretau pe ecran. Personaje create de mine pentru ei.

Își dădeau atâta importanță pe atunci aceste „stele de cinema“, cum fuseseră recent botezați, deși nu erau siguri dacă industria în care lucrau – pusă pe picioare de noi toți, cu îndrăzneală și noroc, și fiind doar la primii pași – va avea viață lungă. Și cea mai semeață se ținea Mary Pickford. O priveam din când în când și nu-mi venea să cred ce vedeam: încărcată de diamante, cu buclele aurii strânse în vârful capului, pentru ca lumea să-i poată admira cerceii cu safire cum se legănau când înclina maiestuos din cap în timp ce vorbea cu membrii unor case regale autentice. Cum ajunsesse o fetiță irlandeză fără tată născută în Canada să cineze împreună cu regi și regine?

Și cum ajunsesse o boemă din San Francisco, divorțată în două rânduri, să fie unul dintre cei mai onorați musafiri? De fapt, și eu eram la fel ca alții; drumul parcurs de mine nu era mai puțin fabulos. Eram pe picior de egalitate cu Louis B. Mayer și William Randolph Hearst. Eram cel mai bine plătit scenarist din industria filmului. Și, asemenea celorlalți, „mă dădusem cu Hollywoodul“.

Cel puțin până când a murit Fred. Atunci am coborât cu picioarele pe pământ. A fost o trezire dură: tiarele și vilele luxoase mi-au părut mai efemere decât recuzita de pe platoul de filmare, singurele lucruri tangibile au rămas patul meu gol

noaptea și liniștea care răspundea întrebărilor mele, puse în șoaptă când eram singură, doar cu mașina de scris drept tovarăș.

Cu toate astea, mă consideram una dintre cei care avuseseră parte de noroc, în acest paradis nemilos. În fiecare seară mulțumeam cerului pentru viața pe care o aveam, cu dramele ei cu tot, pentru că mă obligase să o iau pe alt drum, lipsit de binecuvântarea sau blestemul unei grandioase scări în spirală, așa cum era cea pe care o urcam acum, de candelabrele strălucind cu puterea a mii de stele, de draperiile de catifea împodobite cu broderii superbe, dar a căror menire era să țină viața reală cât mai departe.

În timp ce urcam încet scara – Doamne sfinte, atât de abruptă a fost întotdeauna? – am aruncat o privire spre celebrul salon care se deschidea din holul de intrare. Acolo, deasupra căminului, atârna portretul emblematic al lui Mary Pickford, „Fetița cu bucle de aur“, immortalizată în floarea tinereții și a frumuseții, figura care, la un anumit moment, fusese venerată și adorată de toată suflarea Americii, inclusiv de mine.

Portretul acela. Imaginea idealizată a unei fete. El era motivul pentru care Mary stătea acum ascunsă în camera cufundată în întuneric, ferindu-se de soare, de lumina neiertătoare, nefiltrată de perdele, aceeași lumină pe care o iubea atât și care îi puna în valoare frumusețea când era tânără. Mary mi-a mărturisit odată că avea o senzație ciudată, de răceală pe obraji, atunci când fața nu-i era scăldată de lumina proiectoarelor și a spoturilor. Se obișnuise într-atât cu dogoarea luminilor de pe platou, că lumina zilei i se părea prea slabă.

Acum, dacă e să dăm crezare zvonurilor, Mary Pickford nu ieșea din cameră decât noaptea, și uneori se așeza în fața tabloului și îl privea îndelung. Alteori, stând în genunchi, se juca încântată cu celebra ei colecție de păpuși: dădea petreceri liliputane sau se înduioșa schimbând hainele unor bebeluși de jucărie.

— Ar trebui să dau tabloul ăla jos cu mâna mea, am bombănit fără să-mi pese dacă mă aude careva.

Vorbesc singură tot timpul. Consider că e unul dintre privilegiile care vin odată cu vârsta.

Când, în cele din urmă, am ajuns la etaj, picioarele îmi tremurau de efort și bluza mi se lipise de spate, udă de sudoare. În primul moment n-am izbutit să-mi trag sufletul; aerul statut îmi prinsese pieptul ca într-un clește. Doamne, ce n-aș da să mai trăiesc o dată zilele când nu știam ce-i oboseala și alergam după Mary, care țopăia sprintară pe platoul de filmare și se ținea de farse; chicoteam amândouă ca niște copilițe în timp ce făceam filme împreună.

Optzeci. Acum aveam optzeci de ani. Până și Chaplin începuse să dea semne de oboseală după ce trecuse de șaptezeci de ani. Am tras încă o dată aer adânc în piept, mi-am netezit pieptii bluzei, mi-am șters sudoarea de pe frunte și am pornit-o pe coridorul acoperit cu covor gros. Și aici atârnav pe pereți portrete și fotografii ale lui Mary – Mary în *Pollyana*, în *Sărmana fetiță bogată*, în *Micuța Annie Rooney*, în *Micul Lord Fauntleroy*. Fotografii ale lui Douglas Fairbanks în costum, cu dinții albi sclipindu-i pe fața bronzată și cu ochii mijiți de un râs irezistibil.

În schimb, nu era nici o fotografie cu Buddy Rogers. M-am întrebat, a nu știu câta oară, cum răbda actualul soț să dea peste tot cu ochii de predecesorul lui. Uneori, Mary chiar îl striga „Douglas“. Iar Buddy răspundea de fiecare dată cu același zâmbet îndatoritor, care pe mine mă îngrețoșa oarecum.

În sfârșit, am ajuns la capătul coridorului, în fața unei uși închise. Am șovăit un moment, îndeajuns cât să mi se trezească mânia și resentimentele și să-mi aduc aminte. Mi-am amintit de câte ori mă dăduse Mary deoparte, uitase de ziua mea de naștere, nu-mi dăduse telefon, nu-mi scrisese, *nu ținuse minte*. Îndeajuns cât să mă bată gândul să mă întorc din drum această ultimă oară, până când, retrăind poate o scenă dintr-un film, m-am auzit spunând:

— În viața mea nu m-am întors din drum.

Drept care am bătut hotărâtă la ușă, îndeajuns de tare cât să alung amintirile și fantomele trecutului, ca să am o șansă cât de mică să-i salvez pe cei vii.

— Mary? Mary, eu sunt. Frances. De ce nu m-ai sunat? Te-am căutat.